

Advies functionele en ICT-eisen radarfunctie Veilig Thuis

Jan-Dirk Sprokkereef, 5 september 2017

1. Inleiding

In 2016 zijn de ministeries van VWS en VenJ het programma 'Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis' gestart. Het doel van dit programma is te komen tot een zodanige aanscherping van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling dat vermoedens van ernstig huiselijk geweld en ernstige kindermishandeling altijd aan Veilig Thuis worden gemeld, ook als de beroepskracht die de melding doet in staat is zelf adequate hulp te verlenen. Met de publicatie van een aangepast Besluit verplichte meldcode (6 juli 2017) is deze aanscherping geformaliseerd. Beroepsgroepen die onder de werking van de Wet verplichte meldcode vallen, zijn vanaf 1 januari 2019 verplicht in hun meldcode een afwegingskader te hanteren op basis waarvan de professionals het risico op en de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling wegen en dat hen in staat stelt te beoordelen of sprake is van dusdanig ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling, dan wel van een vermoeden daarvan, dat een melding is aangewezen.

Met de hiervoor beschreven aanscherping hangt nauw samen dat ook de werkwijze van Veilig Thuis zal veranderen. De 26 Veilig Thuis-organisaties zullen een (gezamenlijke) radarfunctie ontwikkelen. Deze radarfunctie impliceert dat Veilig Thuis overzicht heeft over signalen van (ernstig) huiselijk geweld en kindermishandeling. Door signalen over een langere periode en vanuit verschillende (professionele) domeinen te combineren, heeft Veilig Thuis de unieke positie om de aard en ernst van problematiek adequater in te schatten en kan zij gericht adviseren. De invoering van de radarfunctie staat los van de vraag wie hulp verleent. De invoering van de radarfunctie sluit aan bij de wettelijke taak van de Veilig Thuis-organisaties om zicht te houden op veiligheid en om maatregelen te treffen die de veiligheid herstellen en bijdragen aan structurele veiligheid en herstel.

Deze notitie beschrijft de resultaten van een nader onderzoek naar de vraag wat de precieze informatiebehoefte van Veilig Thuis is vanwege de radarfunctie en op welke wijze signalen bij Veilig Thuis op de radar kunnen komen en welke (ook ICT-matige) aanpassingen dit vergt ten opzichte van de huidige situatie. Deze notitie biedt op deze aspecten een nadere uitwerking en verdieping van het advies 'Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis'. In het kader van het nader onderzoek is in werksessies en in interviews gesproken met vertegenwoordigers van:

- het Netwerk Veilig Thuis
- de Federatie Opvang (vanwege de vrouwenopvang)
- de Raad voor de Kinderbescherming
- Jeugdzorg Nederland (vanwege de gecertificeerde instellingen)
- Reclassering Nederland (telefonische verkenning)
- het Openbaar Ministerie (vanwege het betrekken van info vanuit de strafrechtketen)
- Multisignaal (vanwege de Verwijs Index Risicojeugd)
- de VNG (vanwege informatiehuishouding in het publieke domein)
- het Landelijk Dienstencentrum van de Rechtspraak (vanwege het Gezagsregister)
- één van de leveranciers van bedrijfsprocessensystemen voor Veilig Thuis.

Deze notitie is voor een toets op feitelijke juistheid voorgelegd aan genoemde partijen. De inhoud blijft voor rekening van de opsteller.

2. Analyse

Op basis van de werksessies en interviews die in het kader van dit onderzoek zijn gevoerd, formuleren we de volgende inzichten:

- Als gevolg van de aanscherping van de Meldcode zullen steeds meer vermoedens van ernstig huiselijk geweld en ernstige kindermishandeling ‘op de radar’ komen bij Veilig Thuis, doordat professionals verplicht worden in hun Meldcode een afwegingskader op te nemen dat aangeeft wanneer signalen dermate ernstig zijn dat melden een professionele norm is. Deze signalen worden door Veilig Thuis opgenomen in de systemen van Veilig Thuis. Ook nu worden signalen al gemeld, maar als gevolg van de aanscherping wordt over een periode van meerdere jaren een groei verwacht in zowel het aantal adviesvragen als het aantal meldingen.
- De aanscherping van de Meldcode (als gevolg van de aanpassing van het Besluit Meldcode) geldt voor alle beroepsgroepen die onder de werking van de Wet verplichte meldcode vallen. Dit betreft ook de vrouwenopvang, de reclassering en gecertificeerde instellingen. Over deze partijen werd in het oorspronkelijke advies ‘Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis’ gesteld dat hun informatiepositie bij de inrichting van de radarfunctie betrokken zou moeten worden. Tijdens dit onderzoek is het inzicht gegroeid dat hier geen separate gegevensuitwisseling voor hoeft te worden ingericht, omdat signalen van gecertificeerde instellingen, de vrouwenopvang en de reclassering al door de aanscherping van de Meldcode op de radar komen na de inwerkingtreding van het aangepaste Besluit.
- Door de Veilig Thuis-organisaties in staat te stellen onderling informatie uit te wisselen, ontstaat een landelijke radar. De gebundelde informatiepositie van de Veilig Thuis-organisaties geldt als informatiebron voor Veilig Thuis bij zowel adviesvragen als bij meldingen. Zoals aangegeven zullen meer signalen van ernstig huiselijk geweld en ernstige kindermishandeling in de systemen van Veilig Thuis vindbaar zijn en te gebruiken zijn voor een betere afhandeling van adviesvragen en meldingen.
- Voorgaande punt impliceert dat het realiseren van een afzonderlijke toegang tot informatie van andere partijen dan Veilig Thuis zelf feitelijk alleen relevant is bij casussen die voor 1/1/2019 nog niet gemeld zijn bij Veilig Thuis. Als genoemde partijen hiervan geen melding hebben gemaakt bij Veilig Thuis, staat deze informatie immers niet op de radar en is deze niet vindbaar voor Veilig Thuis. De opgave informatie van andere partijen te betrekken beperkt zich daarmee tot de nu reeds bestaande casuïstiek.

Geconcludeerd wordt dat de radarfunctie in belangrijke mate gerealiseerd wordt door aanscherping van de Meldcode, waardoor meer signalen van ernstig huiselijk geweld en/of kindermishandeling gemeld worden en zo op de radar komen. De radarfunctie veronderstelt dat Veilig Thuis-organisaties onderling informatie uit kunnen wisselen, ook bij adviesvragen in stap 2 Meldcode. Het betrekken van informatie van andere partijen is uit oogpunt van de werking van de radar alleen relevant voor casuïstiek uit de periode voorafgaand aan de melding.

3. Uitgangspunten

Voor de nadere uitwerking van de functionele en ICT-vereisten voor de radarfunctie van Veilig Thuis kunnen op basis van de werksessies en de interviews de volgende drie uitgangspunten geformuleerd worden:

Informatie-uitwisseling moet proportioneel zijn. Het eerste uitgangspunt betreft proportionaliteit van informatie-uitwisseling. Het gaat hierbij primair om de vraag wat bij adviesvragen (stap 2 Meldcode) als proportionele informatiebehoefte kan worden aangemerkt. Het gaat dus om situaties waarbij een beroepskracht (of burger) Veilig Thuis om advies vraagt. Als een beroepskracht of burger een melding doet bij Veilig Thuis, geldt dat Veilig Thuis-organisaties al vergaande bevoegdheden hebben, zowel om onderzoek te doen (inclusief het opvragen van informatie bij andere partijen, waaronder zorg- en hulpverleners, politie, de RvdK, vrouwenopvang en reclasseringsorganisaties) als om interventies te doen om veiligheid te herstellen en te borgen. Het doen van een melding wil niet zeggen dat huiselijk geweld of kindermishandeling is aangetoond, maar dat er vermoedens bestaan, die Veilig Thuis na een melding verder kan onderzoeken. Daartoe strekken de bevoegdheden die Veilig Thuis heeft als een melding wordt gedaan. Bij adviesvragen aan Veilig Thuis past, juist vanwege deze vergaande bevoegdheden na melding, een terughoudende opstelling. Bij adviesvragen dient de informatiebehoefte beperkt te blijven tot die informatie die uit oogpunt van de radarfunctie als ‘need to know’ kan worden beschouwd, uit oogpunt van een adequate inschatting van aard en ernst van casuïstiek. Voor wat betreft het delen van informatie tussen Veilig Thuis-organisaties onderling kan op basis van de werksessies en interviews worden geconcludeerd dat het uitwisselen van ‘dat’-informatie (dus of een persoon of gezin bij een ander VT bekend is) als proportioneel wordt beschouwd, maar dat toegang tot onderliggende dossiers te ver voert. Als op basis van het adviesgesprek een melding volgt, kan de desbetreffende Veilig Thuis-organisatie de onderliggende dossierinformatie bij een collega-VT opvragen. Als een adviesgesprek niet tot een melding leidt zal Veilig Thuis de persoonsgegevens waar het adviesgesprek betrekking op heeft vernietigen.

Informatie dient zoveel mogelijk *real time* beschikbaar te zijn. Zowel de informatie-uitwisseling tussen de 26 Veilig Thuis-organisaties als het betrekken van informatie van andere partijen dient op zodanige wijze te worden uitgewerkt dat Veilig Thuis een snelle check uit kan voeren om te zien of een persoon of gezin op ‘de radar’ staat (en dus vindbaar is voor Veilig Thuis in haar systemen). Het tijdskritische aspect is vooral van belang bij adviesvragen in stap 2 van de Meldcode. Als een beroepskracht Veilig Thuis belt om advies, zal de medewerker van Veilig Thuis immers direct de check willen kunnen doen om op basis van die check het gesprek verder te voeren. Het doel van de check is na te gaan of over de persoon of het gezin waar de adviesvraag betrekking op heeft meer signalen op de radar staan. Deze informatie dient dus *real time* beschikbaar te zijn, dat wil zeggen dat de check direct een antwoord op moet leveren. Op dit moment is dit nog niet het geval. De Veilig Thuis-organisaties hebben alleen *real time* inzicht in hun eigen systeem, niet in dat van andere VT-organisaties. Ook bij meldingen geldt dat Veilig Thuis baat heeft bij het snel kunnen overzien van de radar. Veilig Thuis triageert elke melding. Daarbij zal Veilig Thuis het raadplegen van de radar betrekken. Opgemerkt wordt dat Veilig Thuis bij het uitvoeren van een check in stap 2 (mede vanwege het korte tijdsbestek waarin in een adviesgesprek wordt gevoerd) vooral zicht wil hebben of er over een persoon of gezin andere signalen bekend zijn. De precieze inhoud van onderliggende dossiers hoeft bij een snelle check niet direct beschikbaar te zijn. Deze kan immers aanvullend worden opgevraagd. Als op basis van het adviesgesprek een melding volgt, kan de desbetreffende Veilig Thuis-organisatie de onderliggende dossierinformatie bij een collega-VT opvragen.

Gebruik zoveel mogelijk bestaande systemen/databases. Een laatste uitgangspunt betreft het minimaliseren van de ICT-opgave als gevolg van het inrichten van de radarfunctie. Dit geldt zowel voor de informatie-uitwisseling tussen Veilig Thuis-organisaties als voor het ontsluiten van informatie van andere partijen. Op basis van een werksessie met deskundigen

van verschillende Veilig Thuis-organisaties wordt geconcludeerd dat er een grote consensus bestaat over de noodzaak om te komen tot uitwisseling van informatie tussen Veilig Thuis-organisaties, op voorwaarde dat hierbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van bestaande systemen en databases. Voor de radarfunctie betekent dit concreet dat er een sterke voorkeur bestaat om een berichtenverkeer te realiseren die de onderliggende bedrijfsprocessensystemen van de afzonderlijke Veilig Thuis-organisaties bevraagt, in plaats van een geheel nieuw systeem of nieuwe database te bouwen. Voor het betrekken van informatie van andere partijen betekent dit uitgangspunt dat het de voorkeur geniet gebruik te maken van bestaande infrastructuur. Het bouwen van nieuwe ICT-systemen/koppelingen dient zoveel mogelijk te worden voorkomen. Tevens geniet het de voorkeur bestaande data te hergebruiken, in plaats van nieuwe databases aan te leggen. Dit laatste is onwenselijk uit oogpunt van doelmatigheid. Bovendien zou het aanleggen van een nieuwe database uit oogpunt van privacy naar verwachting lastiger te realiseren zijn dan het begrensd ontsluiten van bestaande data via berichtenverkeer.

4. Informatiebehoefte

Tijdens de werksessies en interviews is de informatiebehoefte vanwege de radarfunctie ingekaderd door de volgende overwegingen:

- de aanscherping van de Meldcode zal ertoe leiden dat over een periode van meerdere jaren het aantal adviesvragen en meldingen toe zal nemen en dat, door de groei van het aantal meldingen, meer vermoedens van ernstig huiselijk geweld en ernstige kindermishandeling op de radar komen
- nadat een melding is gedaan heeft Veilig Thuis (nu reeds) bevoegdheden om informatie te bevragen bij de genoemde partijen
- vanwege het proportionaliteitsbeginsel past, zeker bij adviesvragen in stap 2, terughoudendheid in het betrekken van informatie van andere partijen
- het uit oogpunt van ‘een snelle check op de radar’ bij adviesvragen (stap 2 Meldcode) is het wenselijk te werken met informatie die maar voor één interpretatie vatbaar zijn en geen verdere verdieping/beoordeling vergen (ter illustratie: een OTS is een eenduidige titel, waar over de interpretatie geen onduidelijkheid kan bestaan)
- voor de uitwisseling van informatie tussen Veilig Thuis-organisaties onderling volstaat zicht op het feit *dat* een persoon of gezin voorkomt; zogenaamde ‘wat’-informatie, die zicht geeft op de inhoud van een melding, is uit oogpunt van de radarfunctie niet noodzakelijk; deze informatie kan altijd aanvullend worden opgevraagd (zie voor een nadere uitwerking van de precies te bevragen personen en gegevens elders in deze notitie). Dit geldt zowel voor stap 2 als voor stap 5 van de Meldcode.

5. Informatie-uitwisseling tussen Veilig Thuis-organisaties

De huidige praktijk is dat Veilig Thuis-organisaties geen zicht hebben op elkaars informatiepositie. Veilig Thuis-organisaties weten dus niet of een persoon of gezin waarover Veilig Thuis een melding krijgt, in het verleden al bij een ander Veilig Thuis in beeld is geweest. Overigens gebeurt het wel dat een VT-organisatie per mail een uitvraag doet bij andere VT's als een persoon of gezin uit het zicht verdwijnt of juist in de regio is komen wonen. Dit gebeurt echter alleen als er aanleiding toe gevonden wordt. Van een overkoepelende radarfunctie is derhalve nog geen sprake.

Functionele eisen

- de scope van de te realiseren functionaliteit betreft onderlinge informatie-uitwisseling tussen elk van de 26 Veilig Thuis-organisaties *ten behoeve van de radarfunctie*
- informatiebehoefte uit oogpunt van de radarfunctie beperkt zich (zowel voor stap 2 als stap 5 Meldcode) tot ‘dat’-informatie over personen en gezinnen: vanwege de

radarfunctie willen VT's kunnen zien of een persoon of gezin bij een ander VT bekend is; na melding bij stap 5 kan aanvullende informatie worden opgevraagd als het om een persoon of gezin gaat dat bij een ander VT bekend is

- het betreft hier per definitie personen of gezinnen over wie bij één of meerdere VT's een registratie is aangemaakt op basis van een voorafgaande melding (immers: de melding triggert de bevoegdheid om persoonsgegevens te bewaren in het bedrijfsprocessensysteem)
- naast basale persoonsinformatie (naam, geboortedatum en -plaats, adres, BSN) bestaat behoefte om te weten in welk jaar de registratie is aangemaakt (c.q. wanneer de melding is gedaan)
- een bevraging moet zich, wat experts van VT betreft, beperken tot betrokkenen, zoals dit in het Informatieprotocol Veilig Thuis is gedefinieerd:
 - de vermoedelijke plegger
 - het vermoedelijke slachtoffer
 - alle minderjarige kinderen die hier, vanuit GBA, bij horen
 - eventueel ook: personen met een afhankelijkheidsrelatie in het gezinssysteem
- 'wat'-informatie, die betrekking heeft op de aard van de casus (dus waarvoor een persoon of gezin bij een ander VT bekend is) hoeft niet via een ICT-toepassing te worden ontsloten; deze informatie kan een VT-organisatie bij een collega-VT opvragen nadat over de casus een melding is gedaan
- randvoorwaardelijk om bij adviesvragen een check op de radar te kunnen doen is een aanpassing van het wettelijk kader, zodat Veilig Thuis persoonsgegevens mag verwerken in de adviesfase indien de adviesvrager dit wenst; uitgangspunt is dat de persoonsgegevens na het doen van een check op de radar bij adviesvragen direct worden verwijderd en dat registratie pas plaatsvindt nadat een melding is gedaan (of als VT ambtshalve een melding zou doen).

ICT-vereisten

- behoefte bestaat aan een zo eenvoudig mogelijke ICT-oplossing die bovenstaande functionele vereisten invulling helpt geven
- daarbij bestaat de behoefte de bestaande bedrijfsprocessensystemen die bij de 26 VT's in gebruik zijn (leveranciers: Clavis, Regas, RegioPro) te kunnen blijven gebruiken
- de huidige praktijk, waarbij de 26 Veilig Thuis-organisaties ieder een eigen bedrijfsprocessensysteem kennen, blijft derhalve gehandhaafd
- om informatie vanwege de radarfunctie uit te kunnen wisselen, bestaat behoefte aan een lichte ICT-schil (berichtenverkeer), die de afzonderlijke bedrijfsprocessensystemen van de 26 VT-organisaties bevraagt op een gelimiteerd aantal gestructureerde datavelden (zie de opgave bij de functionele vereisten)
- er bestaat behoefte aan een logfunctie, zodat inzichtelijk is welke personen/gezinnen door medewerkers van Veilig Thuis zijn bevraagd (NB: de logfunctie is niet bedoeld als database om te betrekken bij adviesvragen/meldingen, maar is bedoeld uit oogpunt van kwaliteitszorg om zicht te houden op (on)eigenlijke raadpleging van persoonsgegevens door medewerkers van VT)
- de logfunctie betekent niet dat er een vastlegging van persoonsgegevens plaatsvindt in de vorm van een melding; bij toekomstige adviesvragen en meldingen is derhalve niet zichtbaar dat er over een persoon of gezin reeds eerder een adviesvraag is geweest; de termijn waarop de logfunctie zou moeten zien dient door het Netwerk Veilig Thuis nader te worden gespecificeerd
- berichtenverkeer tussen Veilig Thuis-organisaties dient zodanig invulling te krijgen dat sprake is van afdoende waarborgen voor veilige overdracht van data

- het is wenselijk dat de uit te wisselen data(velden) aanpasbaar zijn, zodat op basis van praktijkervaring bijgestuurd kan worden op de uit te wisselen informatie
- het berichtenverkeer/de ICT-schil dient niet te leiden tot verminderde performance van de bevraagde bedrijfsprocessensystemen.

Oplossingsrichtingen vervolgstappen

De hiervoor beschreven functionele en ICT-vereisten kunnen naar verwachting door de leveranciers van de huidige bedrijfsprocessensystemen worden gerealiseerd. Voor één van de bedrijfsprocessensystemen is reeds een toepassing ontwikkeld om door middel van berichtenverkeer gegevens van verschillende VT-organisaties die van hetzelfde bedrijfsprocessensysteem gebruik maken tot gegevensuitwisseling te komen. Er is sprake van een *proof of concept* dat verder nog niet in de praktijk wordt toegepast. Het verdient aanbeveling verder te onderzoeken of de gewenste functionaliteit (uitwisseling van cliëntinformatie tussen Veilig Thuis-organisaties) te realiseren is op een wijze die voor alle bedrijfsprocessensystemen geschikt is (dus zowel Clavis als Regas als RegioPro). Dit dient nader te worden onderzocht door het landelijk Netwerk Veilig Thuis. Aangezien bij het berichtenverkeer gebruikt gemaakt wordt van een beperkt aantal voorgestructureerde datavelden en aangezien de functionaliteit voor één van de in de sector veel gebruikte bedrijfsprocessensystemen reeds beschikbaar is, lijkt vooralsnog geen sprake van een complexe ontwikkelopgave.

Om te komen tot feitelijke inrichting van dit onderdeel van de radarfunctie is het wenselijk dat het landelijk Netwerk Veilig Thuis de rol van opdrachtgever invulling geeft richting de ICT-leveranciers die de huidige bedrijfsprocessensystemen aanbieden (Clavis, Regas, RegioPro). Overwogen kan worden een briefing te organiseren waarbij het Netwerk bij de drie ICT-leveranciers de functionele en ICT-wensen toelicht en hen vervolgens uitnodigt tot het doen van een offerte.

Tevens dient hierbij nader uitwerking te worden gegeven aan de volgende uitwerkingsvragen:

- eigenaarschap van de ‘schil’ en van de data die door middel van berichtenverkeer worden uitgewisseld
- hosting, beheer en beveiliging van de ICT-schil die het berichtenverkeer faciliteert
- beheer van toegang tot de ICT-schil (o.a. uitgifte logins).

6. Informatie van andere partijen

In het advies ‘Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis’ is beschreven dat het voor het beoordelen van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling relevant kan zijn om informatie van andere partijen dan Veilig Thuis te betrekken. In het advies worden de Raad voor de Kinderbescherming, reclasseringsorganisaties, de vrouwenopvang en gecertificeerde instellingen voor jeugdzorg genoemd. Informatie van deze partijen kan Veilig Thuis immers helpen een adequate inschatting te maken van de ernst van een signaal.

Als gevolg van de aanscherping van de Meldcode komen toekomstige signalen van ernstig huiselijk geweld en/of kindermishandeling op de radar (ingroeimodel). *Real time*-bevraging van al deze gegevens is mogelijk door het verbinden van de afzonderlijke systemen van de 26 Veilig Thuis-organisaties. De noodzaak informatie van andere partijen dan Veilig Thuis te betrekken beperkt zich daarmee tot informatie over reeds bestaande casuïstiek, die bovendien nog niet bekend is bij Veilig Thuis. Hierbij dienen de uitgangspunten van proportionaliteit en doelmatigheid in acht te worden genomen.

Geadviseerd wordt om voor casuïstiek die betrekking heeft op de periode voor aanscherping van de Meldcode (1/1/2019) een pragmatische uitwerking te kiezen, waarbij alleen informatie van andere partijen betrokken wordt als deze beschikbaar is via bestaande systemen, er geen sprake is van beperkingen ten aanzien van privacyaspecten en als sprake is van eenduidige te interpreteren informatie.

Gezagsregister

Per saldo biedt alleen het Gezagsregister een invulling die aan de hiervoor geformuleerde criteria tegemoet komt. Het Gezagsregister biedt inzicht in afwijkingen in voogdij- en gezagsmaatregelen waaronder ondertoezichtstellingen, gezagswijzigingen bij echtscheiding van ouders en beëindiging van het gezag over minderjarigen. Dit Gezagsregister wordt door de Rechtspraak beheerd. Toegang tot het Gezagsregister is mogelijk op basis van *real time*-bevraging (de Marechaussee, het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en de advocatuur werken al met deze vorm van *real time*-bevraging).

In contacten met het Landelijk Dienstencentrum van de Rechtspraak is informeel aangegeven dat er ook voor de Veilig Thuis-organisaties een dergelijke toegang tot het Gezagsregister kan worden gerealiseerd. Hiertoe dient een formeel verzoek vanuit de rijksoverheid (VWS en/of VenJ) te worden opgesteld. De kosten voor aansluiting op het Gezagsregister dienen nader in beeld te worden gebracht.

Gebruik van het Gezagsregister biedt meerdere voordelen. Zo hoeft er geen geheel nieuwe infrastructuur te worden gerealiseerd, maar beperkt de opgave zich tot het aansluiten van de VT-organisaties op de bestaande *real time*-databank van het Gezagsregister. Uit oogpunt van privacy is het Gezagsregister een preferente optie, omdat het een openbaar register betreft. De informatie die in het Gezagsregister beschikbaar is, leent zich tenslotte voor een snelle, eenduidige check. De aanname is dat dit binnen bestaande wetgeving kan, maar dit dient nog nader te worden getoetst.

Informatie van overige partijen

Bij het formuleren van de informatiebehoefte is er, op basis van voorgaande overwegingen in dit advies, voor gekozen af te zien van het betrekken van:

- drangmaatregelen van gecertificeerde instellingen (vrijwillig kader)
- informatie m.b.t. risicojeugd, zoals deze wordt gehanteerd in de Verwijsindex Risicojeugd
- reclasseringsinformatie en
- informatie van de vrouwenopvang
- informatie van de Raad voor de Kinderbescherming.

De motivatie hiervoor is dat het betrekken van deze informatie niet noodzakelijk, wenselijk of haalbaar is omdat:

- signalen als gevolg van aanscherping op de radar komen en vanaf 1/1/2019 gemeld worden en
- het een breed spectrum van problematiek beslaat die zich niet direct leent voor een snelle eenduidige check (proportionaliteit).

Overigens zou het ook het ook de ICT-opgave aanmerkelijk complexer maken.

Ernstige casuïstiek vrouwenopvang

De instellingen voor vrouwenopvang hebben nadrukkelijk de bereidheid getoond informatie m.b.t. ernstige casuïstiek te willen delen met Veilig Thuis. Deze informatie zal als gevolg van

de aanscherping van de Meldcode nadat de aanscherping van kracht is geworden op de radar komen. De vraag beperkt zich daarmee tot bestaande casuïstiek. Dit betreft overigens nog een aanzienlijk aantal registraties: over 2016 hebben de instellingen voor vrouwenopvang 9.000 casussen geregistreerd. De instellingen voor vrouwenopvang hebben aangegeven ook informatie met betrekking tot huidige casuïstiek te willen delen. Het ontsluiten van deze casuïstiek is echter complex. Belangrijkste reden hiervoor is dat de instellingen voor vrouwenopvang een grote variëteit aan bedrijfsprocessensystemen hanteren. Anders dan in de VT-sector, waar sprake is van drie aanbieders (waarvan twee dominant), gaat het in de vrouwenopvang om een breed palet van ICT-systemen. Het ontsluiten van informatie ten behoeve van de radarfunctie zal naar verwachting een grote ICT-impact hebben, omdat geen gebruik kan worden gemaakt van bestaande infrastructuur. Overwogen kan worden om, als alternatief, bestaande casuïstiek middels een eenmalige (beveiligde) datatransfer bij Veilig Thuis kenbaar te maken. In hoeverre dit alternatief haalbaar is (zowel uit oogpunt van kosten, als privacywetgeving) en op draagvlak kan rekenen bij de vrouwenopvang dient nader te worden onderzocht.

Momenteel werken de instellingen voor vrouwenopvang aan een methodisch kader waardoor alle instellingen dezelfde definitie van ernst van casuïstiek zullen gaan hanteren, zodat bestaande classificatiecodes als 'rood' en 'oranje' landelijk eenduidig worden gehanteerd. Tevens werkt de vrouwenopvang aan verbetering van risicoscreening. Deze activiteiten maken deel uit van een bredere professionaliseringsagenda die uiteindelijk moet leiden tot keurmerkontwikkeling voor de vrouwenopvang.

7. Aanpassingen in het wettelijk kader: persoonsgegevens verwerken bij adviesvragen

Indien een burger of een beroepskracht een melding doet bij Veilig Thuis, heeft Veilig Thuis de bevoegdheid om met persoonsgegevens te werken. Ook heeft Veilig Thuis verstrekkingen mogelijkheden om informatie van andere partijen te betrekken (bijvoorbeeld politie-informatie). Bij adviesvragen in stap 2 van de Meldcode heeft Veilig Thuis deze bevoegdheden niet. Als een beroepskracht Veilig Thuis om advies vraagt, maar geen melding doet, mag Veilig Thuis in de huidige praktijk geen check doen om te zien of aanvullende informatie over de persoon of het gezin op wie de adviesvraag betrekking heeft bekend is. De radarfunctie veronderstelt echter wel dat Veilig Thuis een dergelijke check kan doen. Om dit mogelijk te maken, is een aanpassing in het wettelijk kader nodig die Veilig Thuis de bevoegdheid geeft om ook bij adviesvragen persoonsgegevens te kunnen verwerken.

NB: het is uitdrukkelijk de bedoeling dat Veilig Thuis in stap 2 alleen persoonsgegevens verwerkt voor het kunnen uitvoeren van een check om te zien of over de casus andere signalen bekend zijn. Het is dus niet de bedoeling dat Veilig Thuis bij adviesvragen persoonsgegevens blijvend vastlegt. Na het doen van een check zal Veilig Thuis de persoonsgegevens verwijderen, tenzij de adviesaanvrager besluit te melden. Voor een blijvende registratie in de systemen van Veilig Thuis blijft dus een melding noodzakelijk.

Op basis van de hiervoor uitgewerkte functionele en ICT-vereisten voor de radarfunctie van Veilig Thuis ontstaat een concreter beeld van de wijze waarop Veilig Thuis persoonsgegevens zal willen betrekken bij adviesvragen in stap 2 van de Meldcode. Dit inzicht is relevant omdat het input vormt voor een op te starten wetgevingstraject, dat erop gericht zal zijn Veilig Thuis de wettelijke bevoegdheid te geven om persoonsgegevens te verwerken bij adviesvragen. Alhoewel geen blijvende registratie plaatsvindt (de persoonsgegevens worden namelijk direct na het uitvoeren van de check weer verwijderd), wordt wel gewerkt met persoonsgegevens. Daarom wordt gesproken over het 'verwerken' van persoonsgegevens.

Bij adviesvragen in stap 2 zal Veilig Thuis:

- De volgende persoonsgegevens (voor zover beschikbaar c.q. aangereikt door de adviesvrager) betrekken van de persoon of het gezin op wie de adviesvraag betrekking heeft: naam, geboortedatum- en plaats, adres, BSN-nummer.
- Een check doen in de systemen van de eigen VT-organisatie; via berichtenverkeer zullen tevens de informatiesystemen van de 25 overige VT-organisaties worden bevroegd.
- Een check doen in het (openbare) Gezagsregister, om na te gaan of sprake is van een voorziening in het gezag of de voogdij anders dan hetgeen voortvloeit uit de wettelijke situatie.

Uitgangspunten bij het uitvoeren van een check op de radar bij adviesvragen zijn:

- dat Veilig Thuis de persoonsgegevens op wie de adviesvraag betrekking heeft direct na de check verwijdert (bij voorkeur gebeurt dit geautomatiseerd)
- dat Veilig Thuis, uit oogpunt van kwaliteitsborging bij het werken met persoonsgegevens, een tijdelijke logfunctie inricht (voor zover hierin in bestaande systemen nog niet is voorzien), waardoor inzichtelijk is welke medewerker welke personen heeft bevroegd (NB: deze logfunctie moet niet leiden tot een de facto registratie en dient dus gescheiden te worden ingericht van het cliëntvolgsysteem cq. de radarfunctie; d.w.z. dat het raadplegen van de radar bevroegde personen bij adviesvragen niet zichtbaar zijn, maar dat uit oogpunt van kwaliteitsborging in een separate logfunctie wel te herleiden is welke medewerker welk persoon bevroegd heeft)
- dat Veilig Thuis in haar operationele procedures borgt dat nadere informatie over een persoon of een gezin bij adviesvragen niet gedeeld wordt met degene die belt; de check strekt er louter toe dat de VT-medewerker beter in staat is een inschatting te maken van de ernst van een casus; het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de VT-medewerker deze informatie deelt.

8. Advies

Op basis van de in de voorgaande paragrafen beschreven uitgangspunten en overwegingen en op basis van de resultaten van het nader onderzoek, wordt geadviseerd de uitwerking van de radarfunctie van Veilig Thuis als volgt invulling te geven:

- Realiseer informatie-uitwisseling tussen de 26 Veilig Thuis-organisaties door middel van een lichte ICT-schil (berichtenverkeer) die bestaande bedrijfsprocessensystemen bevroegt op een beperkt aantal velden (naam, geboortedatum en –plaats, adres, BSN). Zorg voor *real time* output als het systeem wordt bevroegd. De output van het systeem kan beperkt blijven tot ‘dat’-informatie: een signaal dat een persoon of gezin bij een ander VT bekend is, inclusief het jaar waarin de melding is opgenomen.
- Hanteer als hoofdregel dat informatie-uitwisseling in stap 2 (en als bijdrage in stap 5) met andere partijen na aanscherping van de Meldcode niet nodig is, omdat signalen van ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling door de aanscherping reeds op de radar zullen komen en dus gevonden kunnen worden in de systemen van Veilig Thuis zelf. In plaats van investeringen in ICT-koppelingen met andere partijen (en aanpassingen in privacykaders) kan beter worden geïnvesteerd in begeleiding van beroepsgroepen bij het werken met afwegingskaders in de Meldcode en het melden bij Veilig Thuis.
- Uitzondering op bovenstaande hoofdregel vormt informatie van andere partijen die betrekking heeft op casuïstiek voordat de aanscherping van de Meldcode van kracht wordt. Geadviseerd wordt hier een pragmatische uitwerking te kiezen: beperk de informatie-uitwisseling met andere partijen tot die informatie die (ook voor wat betreft

privacywetgeving) eenvoudig te ontsluiten is vanuit bestaande systemen én die eenduidige output oplevert die zich leent voor een snelle check bij adviesvragen.

- Inventarisatie wijst uit dat alleen het Gezagsregister voldoet aan de gestelde eisen. Het Gezagsregister is een openbaar register. *Real time* toegang is mogelijk door een online applicatie die reeds gebruikt wordt door de Marechaussee en de Raad voor de Kinderbescherming. Dit punt wordt in de volgende paragraaf nader toegelicht.¹
- Zie af van verdere informatie-uitwisseling met andere partijen, indien dit investeringen in aanvullende ICT-systemen behelst.
- De mogelijkheid voor Veilig Thuis om bij adviesvragen met persoonsgegevens te kunnen werken, vergt een aanpassing in het wettelijk kader. Geadviseerd wordt het wetgevingstraject op basis van de in dit advies opgenomen uitwerking invulling te geven.

Vervolgstappen

Vervolgstappen o.b.v. dit advies zijn:

- *door het Netwerk Veilig Thuis*: Nadere verkenning van het realiseren van een lichte ICT-schil om real time berichtenverkeer te realiseren tussen Veilig Thuis-organisaties conform de specificaties in dit document;
- *door het ministerie van VWS*: Uitvoering geven aan wetgevingstraject waardoor Veilig Thuis de bevoegdheid krijgt om bij adviesvragen persoonsgegevens te verwerken;
- *door het ministerie van VWS*: Doen realiseren van toegang tot het Gezagsregister voor de Veilig Thuis-organisaties (formeel verzoek aan Landelijk Diensten Centrum Rechtspraak; projectplan laten opstellen en vervolgens uitvoeren).

9. Onderzochte alternatieven

Tot besluit van dit advies wordt kort ingegaan op enkele onderzochte alternatieve ICT-systemen die bij zouden kunnen dragen aan de radarfunctie van Veilig Thuis. Telkens wordt kort beschreven wat het desbetreffende systeem behelst en waarom geadviseerd wordt hier geen gebruik van te maken.

Verwijsindex Risicojeugd (VIR). De Verwijsindex Risicojeugd is ingericht als een database waar zorgverleners kunnen navragen welke andere zorgverleners betrokken zijn bij een casus waar zij zelf aan werken. Het wettelijk (privacy)kader voor de VIR maakt de uitwisseling tussen zorgverleners voor dit specifieke oogmerk mogelijk. De VIR is dus niet bedoeld als database om door derden te worden geraadpleegd. Indien de VIR als bron voor de radarfunctie zou worden ingezet, vergt dit aanpassing van het wettelijke kader voor de VIR. Daar komt bij dat de VIR een breed spectrum aan meldingen beslaat, waardoor het signaal 'bekend in de VIR' voor een VT-medewerker niet eenduidig te interpreteren is. De VIR laat zien *dat* een persoon in de VIR voorkomt, maar niet *waarvoor*. Ter vergelijking: bij raadpleging van het Gezagsregister is direct zichtbaar vanwege welke titel (bijvoorbeeld een OTS) een persoon bekend staat. Bovendien betreft het informatie over een breder aantal aspecten dan alleen

¹ Het Gezagsregister biedt inzicht in kinderbeschermingsmaatregelen (ondertoezichtstellingen en gezagsbeëindigingen) en andere wisselingen in het gezag of de voorgedij die niet vanzelfsprekend uit de wet volgen. Ook biedt het register inzicht in afwijkingen bij de gezagsvoorziening, zoals eenhoofdig gezag na echtscheiding waar doorlopen van het ouderlijk gezag de regel is.

veiligheidsgerelateerde informatie. Tenslotte geldt dat de VIR (met uitzondering van een uitbreiding in de regio Rotterdam) slechts betrekking heeft op minderjarigen. De functionaliteiten van de VIR vallen dus niet samen met die van de beoogde radarfunctie.

GBA-vlaggetjes. De gemeentelijke basisadministratie (GBA) biedt de functionaliteit te zien welke organisaties informatie over een persoon hebben opgevraagd. Deze toepassing lijkt een snelle methode om meer zicht te krijgen op een persoon. Een belangrijk nadeel is echter dat niet duidelijk is om welke reden een persoon bevroegd is. Een bevraging hoeft geen betrekking te hebben op problematiek rond huiselijk geweld of kindermishandeling, maar kan een andere aanleiding hebben. Uit oogpunt van proportionaliteit en om 'vals-positieven' te voorkomen is deze toepassing als alternatief afgefallen.

WIJZ. WIJZ (Webapplicatie Informatievoorziening Jeugdzorg) is het bedrijfsprocessensysteem van de gecertificeerde instellingen. Voordeel van dit systeem (dat overigens nog niet volledig landelijk dekkend is) is dat het gegevensuitwisseling tussen gecertificeerde instellingen faciliteert. Het ontsluiten van WIJZ voor de Veilig Thuis-instelling vergt echter een nieuw te realiseren ICT-schil (berichtenverkeer), terwijl het eerder beschreven Gezagsregister reeds in een functionaliteit voor real time-bevraging m.b.t. kinderbeschermingsmaatregelen voorziet. Bovendien biedt het Gezagsregister meer informatie dan WIJZ, dat alleen inzicht biedt in OTS'en en voogdij. Om deze reden geniet het Gezagsregister de voorkeur boven het realiseren van een separate nieuwe ICT-koppeling met de gecertificeerde instellingen.